

## ۱۲ فروردین روز جمهوری اسلامی

فقط «جمهوری اسلامی» نه یک کلمه کم و نه یک کلمه زیاد



**پیشگفتار:** دوازدهم فروردین ماه یادآور رای قاطع ۲/۹۸ درصدی ملت شریف ایران به "جمهوری اسلامی" است. جمهوری به معنای همراهی مردم و اسلامیت، همراهی با معیارهای اسلامی است. با تفاوت گذاشتن بین مقبولیت و مشروعیت، مقداری از مسایل و بحث های داغ امروز حل می شود. به هر حال، در حکومت های غیر مقبول، حتی علی بن ابیطالب(ع) هم وارد میدان نمی شود.

روند پیش گرفته شده ی ۸ سال دوران ریاست جمهوری جناب آقای خاتمی(بر خلاف شعار و شاید هدف ایشان به عنوان رهبر اصلاحات ۷۶، یعنی اصلاحات در چارچوب قانون اساسی) توسط رهبران درجه دو اصلاحات، که حاملان پیشرو اصلاحات به شمار می آمدند، خیلی زود خود قانون اساسی را نیز مشمول پروژه اصلاحات قرار داد و عملاً «خروج از قانون اساسی» اعلام شد. تقسیم نابجای نهادهای قانون اساسی به نهادهای «انتخابی» و «انتصابی»، یا طرح مسائلی همچون رفراندوم، جملگی، بر خروج از قانون اساسی دلالت داشت. طرح رفراندوم برای تغییر نظام سیاسی، در عرف و ادبیات سیاسی جهان بیشتر «انقلاب» نام دارد تا «اصلاح». در شرایطی که نه جامعه آمادگی انقلاب دارد و نه نیروهای حاضر در صحنه سیاسی کشور.

حال باید ببینیم نظر بنیانگذار کبیر انقلاب اسلامی که معمار جمهوری اسلامی بود، در این مورد چه بوده است؟ آیا تاکید امام بر جمهوری اسلامی و میزان بودن رای ملت ناشی از شرایط اضطراری اول انقلاب بوده است یا از عمق اعتقادات دینی ایشان سرچشمه می گیرد؟ رابطه بین عنوان «حکومت اسلامی» و «جمهوری اسلامی» چیست و آیا مدل آرمانی امام خمینی حکومت اسلامی در مقابل مدل اضطراری جمهوری اسلامی است؟ و آیا جمهوریت نظام اسلامی یک مدل موقتی است یا مدل مطلوب و همیشگی؟ مشروعیت

حکومت اسلامی و ولایت فقیه در دیدگاه امام متوقف بر چه اموری است و آیا رای و بیعت و رضایت مردم در آن نقش و تاثیر دارد یا نه؟

موضوع اصلی در این نوشته، بیان دیدگاه امام خمینی است، بنابر این نمونه هایی از متن سخنان امام عینا نقل می شود با تاکید بر اینکه آنچه نقل شده تنها نمونه هایی از دهها مورد متشابه است که علاقمندان می توانند با مراجعه به تالیفات حضرت امام و مجموعه ۲۲ جلدی صحیفه امام و خصوصا کتابهایی با عنوان «اسلام ناب، آئین انقلاب اسلامی، انتخابات و مجلس، جایگاه و نقش مردم در حکومت از دیدگاه امام خمینی» مراجعه نمایند.

## **آراء امام خمینی درباره میزان بودن رای ملت و حق الهی و ملی مردم در تعیین سرنوشت خویش و انتخاب زمامداران:**

پس از برگزاری رفراندوم ۱۲ فروردین، نظر امام آن بود که مردم برای تنظیم اصول پیشنهادی قانون اساسی نمایندگان خویش را مستقیما انتخاب کنند و متن پیشنهادی مجددا در رفراندوم مستقیم به رای عموم مردم گذاشته شود. همین مبنا نیز درباره قانون اساسی عمل شد، اما آن زمان عده ای با پیشنهاد امام مخالف بودند و استدلال می کردند قانون اساسی یک موضوع حقوقی و تخصصی است و ملت صلاحیت دخالت در آن را ندارند. آنان معتقد بودند که همان پیش نویسی که توسط عده ای معدود تنظیم شده است در جمعی از حقوقدانان به عنوان مجلس موسسان بررسی و تصویب شود و همان قانون اساسی نظام باشد، بدون رای مردم. امام خمینی در مقابل آنان و همچنین معدود مخالفین اسلام و مخالفین نظام جمهوری اسلامی که پس از رفراندوم در اقلیت محض قرار داشتند و با انواع بهانه ها در صدد تاخیر تشکیل نهادهای قانونی نظام بودند می فرماید:

« خود ملت میزان است. مجلس موسسان اگر اعتبار دارد برای این است که مجلس مبعوث ملت است. خود ملت حق ندارد رای بدهد، لکن وکیل ملت حق دارد؟! این چه غلطی است! خود من حق ندارم تصرف بکنم در مال، وکیل من حق دارد؟!... وکلا برای این حق دارند که وکیل شما هستند، و الا چه حقی دارند؟ یک نفر چه حقی دارد برای یک ملت ۳۵ میلیونی رای بدهد؟ پنجاه نفر \_ ششصد نفر چه حقی دارد برای یک ملت ۳۵ میلیونی رای بدهد؟ این حق برای این است که شما می خواهید رای بدهید. رای شماست. میزان؛ رای ملت است. ملت یک وقت خودش رای می دهد، یک وقت یک عده ای را تعیین می کند که آنها رای بدهند: آن در مرتبه دوم صحیح است. و الا مرتبه اول، حق مال خود ملت است. شما خون دادید، حقوقدانان برای شما تکلیف معین کنند؟! خودتان باید تکلیف معین کنید. شما بید، همین ملت، همین مردم محروم... اینها باید رای

بدهند. بهانه ها را کنار بگذارید؛ از خدا بترسید؛ با ملت شوخی نکنید؛ رای مردم را هیچ حساب نکنید؛ مردم را به حساب بیاورید».

صحیفه امام؛ ج ۸، ص ۱۷۳

با بررسی فعل و انفعالات آن مقطع مشاهده می شود که امام(ره) در اوج تبلیغات و خرابکاری های روانی دنیای غرب بر علیه انقلاب اسلامی این کلام را به کار بردند، آنجایی که چنین تبلیغ می شد که (امام) خمینی آمده و به زور می خواهد مردم را به ولایت فقیه بکشاند در حالی که مردم این حکومت را نمی خواهند. امام(ره) از سر درک شرایط زمان گفتند روز ۱۲ فروردین خواهید دید که میزان رای ملت است. یعنی میزان رای ملت حضرت امام خمینی، در مقابل مخالفین غربی انقلاب اسلامی ایران مطرح شد نه اینکه میزان در مشروعیت نظام، رای ملت است.

در عبارت زیر امام خمینی استقرار حکومت مردمی و حاکمیت مردم بر سرنوشت خویش را از ضرورت های جمهوری اسلامی معرفی کرده و خطاب به شورای انقلاب می نویسد:

« شورای انقلاب اسلامی در جهت استقرار حکومت مردمی در ایران و حاکمیت مردم بر سرنوشت خویش، که از ضرورت های جمهوری اسلامی است، لازم می داند بی درنگ به تهیه آیین نامه اجرایی شوراهای برای اداره امور محلی شهر و روستا در سراسر ایران اقدام، و پس از تصویب به دولت ابلاغ نماید تا دولت بلافاصله به مرحله اجرا در آورد.»

صحیفه امام؛ ج ۷، ص ۱۶۷

### **نظرات حضرت امام راجع به جایگاه و نقش مردم در جمهوری اسلامی:**

« ما کرارا این مطلب را گفته ایم که اسلام نسبت به اقلیتهای مذهبی احترام قائل است و آنها در این مملکت ما آزادند و حتی حق رای دارند، حق تعیین وکیل دارند.»

صحیفه امام؛ ج ۵، ص ۴۳۲

« از نظر حقوق انسانی، تفاوتی بین زن و مرد نیست. زیرا که هر دو انسانند و زن حق دخالت در سرنوشت خویش را همچون مرد دارد.»

صحیفه امام، ج ۴، ص ۳۶۴

« زن باید در سرنوشت خودش دخالت داشته باشد. زنها در جمهوری اسلامی رای باید بدهند. همان طوری که مردان حق رای دارند، زنها حق رای دارند.»

صحیفه امام، ج ۶، ص ۳۰۰

امام در برابر کسانی که به رای نمایندگان ملت در مجلس تنظیم قانون اساسی و رفراندوم پس از آن تمکین نکرده و برخی از اصول قانون اساسی از جمله اصل مربوط به ولایت فقیه را قبول نداشتند، چنین استدلال می کند:

« ... اگر ما فشار آوردیم به اینکه آقا رای بدهید، حتما باید به این مسئله رای بدهید، آن وقت البته هم به ما اشکال است هم به آنها. اما اگر به دست مردم دادیم و گفتیم آقا مسئله این مسئله است... شمایی که خلاف این را می گوئید دیکتاتور هستید و می خواهید به ما تحمیل بکنید.

دیکتاتوری این است که برخلاف مسیر ملت، بر خلاف رای ملت، یک چیزی به زور گردن ملت بگذارند.»

صحیفه امام؛ ج ۹، ص ۵۲۸

« اینجانب نصیحت متواضعانه برادرانه می کنم که آقایان محترم تحت تاثیر اینگونه شایعه سازیها قرار نگیرند و برای خدا و حفظ اسلام این جمهوری را تقویت نمایند. و باید بدانند که اگر این جمهوری اسلامی شکست بخورد، به جای آن یک رژیم اسلامی دلخواه بقیه الله \_ روحی فداه \_ یا مطیع امر شما آقایان تحقق نخواهد پیدا کرد.»

صحیفه امام؛ ج ۲۱، ص ۴۴۷

جمهوری اسلامی یک مدلی است از انواع حکومتها و در مقام مقایسه آن با دیگر حکومتها گفته می شود، حکومت اسلامی. به عبارت دیگر جمهوری در معنای رایجش اخص از معنای عام حکومت است. واژه حکومت فقط ناظر بر حاکمیت است، نه نوع آن. چنانکه گاه گفته می شود حکومت صفویه، حکومت برامکه و علویان. اما این واژه نمی رساند که این حکومتها از لحاظ نوع نظام سیاسی کدامیک از انواع نظامهای سیاسی همچون قبیله ای، سلطنتی، خلافت و جمهوری می باشند. حکومت اسلامی نیز وقتی که بکار برده می شود، منظور آن است که حکومت اسلامی است، نه سایر انواع حکومتهای غیر دینی. اما این واژه به تنهایی بیانگر مدل و نوع نظام سیاسی که تشکیل دهندگان آن به آن معتقد نمی باشند و لذا طرفداران نظام خلافت، امامت و ولایت، و حتی نظامهای سلطنتی و جمهوریهای تشکیل شده در کشورهای اسلامی، نظام خود را حکومت اسلامی می

نامند. در ادبیات امام خمینی نیز ایشان «حکومت» را در همان معنای رایج آن یعنی نظام سیاسی و حاکمیت به کار می‌برند و در مقام بیان نوع و مدل آن نیستند بلکه در مقام کاربرد «حکومت اسلامی» تاکیدشان بر قید اسلامی است که وجه امتیاز آن را حکومت‌های غیر اسلامی می‌باشد، اما آنجا که جمهوری اسلامی را بکار می‌برند نظرشان بیان نام کامل نظام سیاسی مطلوب ایشان با عنایت به نوع و فرم آن می‌باشد.

### **بیانات دیگر حضرت امام(ره) راجع به استقرار نظام جمهوری اسلامی:**

«هدف همان است که در سخنرانیها و اعلامیه‌های خود ذکر نموده‌ام:

الف\_ سرنگونی سلطنت پهلوی و رژیم منحوس شاهنشاهی؛

ب\_ به پا داشتن حکومت جمهوری اسلامی مبتنی بر ضوابط اسلام، متکی به آرای ملت.»

صحیفه امام؛ ج ۴، ص ۳۴۹

«هدف اسلامی ما بر چیده شدن رژیم سلطنتی و سرنگونی سلطنت سلسله پهلوی است، که غیرقانونی و غیر شرعی بودن آن بر همه روشن است... و نظام حکومتی ایران جمهوری اسلامی است که حافظ استقلال و دموکراسی است، و بر اساس موازین و قوانین اسلامی اعلام می‌شود، و ما این پیشنهاد را در آتیه نزدیک به آرای عمومی رسماً مراجعه می‌کنیم و هر کس و یا هر گروه که با این پیشنهادهای سه‌گانه موافق نیست راه او غیر راه ما و ملت ایران است.»

صحیفه امام؛ ج ۴، ص ۳۰۹

«هدف ما برقراری جمهوری اسلامی است و برنامه ما تحصیل آزادی و استقلال است.»

صحیفه امام؛ ج ۴، ص ۲۶۴

«نهضت اسلامی کنونی ایران به عنوان اولین هدف، از بین بردن سلطنت را قرار داده و برای آرامش در ایران و ثبات منطقه جز این راهی نیست.»

طبعاً برای آینده مملکت و جایگزینی این رژیم باید راه و رسمی را انتخاب کرد که مورد موافقت و علاقه مجموع جامعه باشد. و این جمهوری اسلامی است. اساس کار یک جمهوری اسلامی، تامین استقلال مملکت و آزادی ملت ما و مبارزه با فساد و فحشا و تنظیم و تدوین قوانین است که در همه زمینه‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی با توجه

به معیارهای اسلامی، اصلاحات لازم را به عمل آورد. این اصلاحات با مشارکت کامل همه مردم خواهد بود.»

صحیفه امام؛ ج ۵، ص ۱۵۵

« هدف تشکیل جمهوری اسلامی است.»

صحیفه امام؛ ج ۵، ص ۱۵۶

«... افتخار شهادت در راه قرآن کریم، افتخار شهادت در راه آزادی و استقلال، افتخار شهادت در راه هدف بزرگ اسلام و آن حکومت عدل اسلامی، "جمهوری اسلامی".»

صحیفه امام؛ ج ۶، ص ۳۵۹

### خلاصه ی پیام حضرت امام(ره) در اعلام روز جمهوری اسلامی:

امام راحل روز ۱۲ فروردین را بزرگترین عید ملی و مذهبی نامیده اند و علیرغم پیروزی انقلاب در ۲۲ بهمن این روز را روز نخستین حکومت اسلامی نامیده اند. اینک که برخی مخالفین گذشته ایشان در جایگاه مفسرین اندیشه های آن بزرگوار نشسته و در تضعیف جمهوریت می کوشند و از سوی دیگر در صدد حذف تعطیلی این روز هستند، خلاصه ای از پیام امام راحل در پی می آید:

بسم الله الرحمن الرحيم

« و نريد ان نمى على الذين استضعفوا فى الارض و نجعلهم الائمة و نجعلهم الوارثين » صدق الله العلى العظيم

(خداوند تعالی وعده فرموده است که مستضعفین ارض را به امید و توفیق خودش به مستکبرین غلبه دهد و آنها را امام و پیشوا قرار دهد . وعده خداوند تعالی نزدیک است).

من به ملت بزرگ ایران که در طول تاریخ شاهنشاهی که با استکبار خود آنان را خفیف شمردند و بر آنان کردند آنچه کردند ، صمیمانه تبریک می گویم . خداوند تعالی بر ما منت نهاد و رژیم استکبار را با دست توانای خود که قدرت مستضعفین است در هم پیچید و ملت عظیم ما را ائمه و پیشوای ملت های مستضعف نمود و با برقراری جمهوری اسلامی وراثت حقه را بدانان ارزانی داشت . من در این روز مبارک ، روز امامت امت و روز فتح و ظفر ملت جمهوری اسلامی را اعلام می کنم .

به دنیا اعلام می کنم که در تاریخ چنین فراندومی سابقه ندارد ، که سرتاسر مملکت با شوق و شغف و عشق و علاقه به صندوق ها هجوم آورده و رای مثبت خود را در آن ریخته و رژیم طاغوتی را برای همیشه در زباله دان تاریخ دفن کند . من از این همبستگی بی مانند که جز مثنی ماجرا جو و بی خبر از خدا همه و همه به ندای آسمانی « و اعتصموا بحبل الله جميعا » لبیک گفتند و با تقریبا اتفاق آرا به جمهوری اسلامی رای مثبت دادند و رشد سیاسی و اجتماعی خود را به شرق و غرب ثابت کردند ، تقدیر می کنم .

مبارک باد بر شما روزی که پس از شهادت جوانان برومند و داغ دل مادران و پدران و رنجهای طاقت فرسا ، دشمن غول صفت و فرعون زمان را از پای در آوردید و با رای قاطع به جمهوری اسلامی ، حکومت دل الهی را اعلام نمودید . حکومتی که در آن جمع افاشارملت با یک چشم دیده می شوند و نور عدل الهی بر همه و همه به یک طور می تابد و باران رحمت قرآن و سنت بر همه کس به یکسان می بارد ...

...صبحگاه ۱۲ فروردین که روز نخستین حکومت الله است از بزرگترین اعیاد ملی و مذهبی ماست و ملت ما باید این روز بزرگ را عید بگیرند و زنده نگهدارند، روزی که کنگره های قصر ۲۵۰۰ ساله حکومت طاغوتی فروریخت و سلطه شیطانی برای همیشه رخت بر بست و حکومت مستضعفین که حکومت خداست، جانشین آن گردید. هان ای ملت عزیز که با خون جوانان خود حق را عزیز بشمرید و از آن پاسداری کنید و در تحت لوای اسلام و پرچم قرآن ، عدالت الهی را با پشتیبانی خود اجرا نمایید ...

(صحیفه نور ، ج ۳ ، ص ۴۸۳)

**دشمن ز شکست خویشتن آگاه است**

**این عید سعید، عید حزب الله است**

**جاوید به اسم اعظم « الله » است**

**چون پرچم جمهوری اسلامی ما**

**دشمن ز حیات خویشتن نومید است**

**جمهوری اسلامی ما جاوید است**

**ما را و همه ستمکشان را عید است**

**آن روز که عالم ز ستمگر خالی است**

دیوان حضرت امام